




בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה



"תורת דוד"

השיעור השבועי
פרשת ואתחנן
תשפ"ב

(שנה ו', גליון מס' 255)



שיעורי הרב אליהו בר חן
e0527191965@gmail.com | 052-719-1965



**השיעור השבועי עם הרב אליהו בר חן,
מתקיים בכל יום שלישי, בבית הכנסת "כתר תורה" -
ניסנית,
ביישוב ניצן ב'**

זמן תחילת השיעור:

שעון חורף - 19:45

שעון קיץ - 20:00 (כאשר זמן צאת הכוכבים מתארך,

השיעור מתקיים מיד לאחר תפילת ערבית)

לקבלת הגליון השבועי בדוא"ל:

נא שלחו הודעה, לכתובת k.torat.david@gmail.com

תחת הכותרת "גליון שבועי"



זמני כניסת ויציאת השבת:

רבינו תם:	יציאה:	כניסה:	
20:42	20:04	18:50	ירושלים:
20:40	20:06	19:06	תל אביב:
20:43	20:07	18:58	חיפה:
20:41	20:05	19:07	באר שבע:

הלימוד, מוקדש לרפואתם השלימה, של:

שושנה סולטנה בת מרים

שרה בת סוליקא

דינה בת סוליקא

אסתר בת תמר

שרית בת גילה

פאני פרוחה בת רחל

רות חפציבה בת פרלה

אמירה בת נעמי

הרב משה בן אסתר

הרב רפאל פנחס בן מרים רמו

רפאל מנחם בן רות רדואה

הרב יוסף בן רחל

חיים נתן צבי בן שרה

מרדכי בן רינה

מאיר בן נעמי

אפי בן קונפיטה

אליהו לוזון בן גד

פרשת ואתחנן - נחמו - טו' באב התשפ"ב

"נחמו נחמו עמי"

א. "וְאֶתְחַנֵּן אֶל יְהוָה, בְּעַת הַהוּא, לֵאמֹר. אֲדַנִּי יְהוָה, אֲנִי הַחֲלוּתָ לְהִרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ, אֶת גְּדֻלְךָ וְאֶת יָדְךָ הַחֲזָקָה, אֲשֶׁר מִי אֵל - בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ, אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כַּמַּעֲשִׂיךָ וּכְגִבוּרְתְּךָ. אֶעֱבְרָה נָא, וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה, אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן, הַהַר הַטּוֹב הַזֶּה - וְהִלְבֵּנּוּ. וַיִּתְעַבֵּר יְהוָה בִּי לְמַעַנְכֶם, וְלֹא שָׁמַע אֵלַי, וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי, רַב לָךְ, אֵל תּוֹסֵף דְבַר אֵלַי - עוֹד בְּדַבַּר הַזֶּה. עֲלֵה רֹאשׁ הַפְּסָגָה, וְשֵׂא עֵינֶיךָ - יְמֵה וְצַפְנָה וְתִימְנָה וּמִזְרְחָה, וּרְאֵה בְּעֵינֶיךָ, כִּי לֹא תַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה. וְצוּ אֶת יְהוֹשֻׁעַ, וְחִזְקוּהוּ וְאַמְצֵהוּ, כִּי הוּא יַעֲבֹר לִפְנֵי הָעָם הַזֶּה, וְהוּא יִנְחִיל אוֹתְכֶם, אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּרְאֶה", (דברים, ג', כג' - כח').

"כִּי תוֹלִיד בָּנִים וּבָנִי בָנִים, וְנוֹשְׁנֶתְכֶם בָּאָרֶץ, וְהִשְׁחַתְּתֶם, וְעַשִּׂיתֶם פְּסָל תְּמוֹנֹת כָּל, וְעַשִּׂיתֶם הָרַע - בְּעֵינַי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְהַכְעִיסוּ", (דברים, ד' - כה').

"נחמו נחמו עמי, לאמר אלהיכם", (הפטרת פרשתן. ישעיה, מ' - א').

ב. בעניין השתדלותו של משה רע"ה, להיכנס לארץ ישראל, ידועה ומפורסמת, דרשתם של רבותינו ז"ל¹:

"כִּיֹּון שָׂרָאָה מִשֶּׁה שְׁנַחְתֶּם עָלָיו גְּזֵר דִּין, גְּזֵר עָלָיו תַּעֲנִית, וְעַג עוֹגָה קִטְנָה, וְעַמֵּד בְּתוֹכָהּ, וְאָמַר -

אֵינִי זֶז מִכָּאן, עַד שֶׁתִּבְטַל אוֹתָהּ גְּזֵרָה.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, מָה עָשָׂה מִשֶּׁה?

לְבַשׁ שֵׁק, וְנִתְעַטַּף שֵׁק, וְנִתְפַּלֵּשׁ בְּאַפְר,

וְעַמֵּד בְּתַפְלָה וּבְתַחֲנוּנִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

¹ דברים רבה, פרשה יא', ט'.



עד שְׁנִדְעֶזְעוּ שָׁמַיִם וְאָרֶץ וְסִדְרֵי בְּרָאשִׁית,

וְאָמְרוּ -

שְׁמָא הִגִּיעַ צְבִיוֹנוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְחַדֵּשׁ אֶת עוֹלָמוֹ?

יִצְתָּה בַת קוֹל, וְאָמְרָה -

עֲדִין לֹא הִגִּיעַ צְבִיוֹנוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְחַדֵּשׁ אֶת עוֹלָמוֹ,

אֵלָּא ², 'אֲשֶׁר בִּידוֹ נִפְשׁ כָּל חַי, וְרוּחַ כָּל בֶּשֶׂר אִישׁ',

וְאִין 'אִישׁ' אֵלָּא מִשָּׁה, שְׁנֵאמַר ³, 'וְהָאִישׁ מִשָּׁה, עָנּוּ מְאֹד, מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי

הָאָדָמָה'.

מָה עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה?

הַכְּרִיז בְּכָל שַׁעַר וְשַׁעַר שֶׁל רְקִיעַ וְרְקִיעַ, בְּכָל בַּיִת דִּין וּבַיִת דִּין, שֶׁלֹּא יִקְבְּלוּ תַּפְלָתוֹ

שֶׁל מִשָּׁה, וְלֹא יַעֲלוּ אוֹתָהּ לְפָנָיו,

מִפְּנֵי שְׁנַחְתָּם עָלָיו גִּזַּר דִּין ...

וּמִנֵּין שֶׁהַתְּפִלָּל מִשָּׁה, בְּאוֹתוֹ הִפְרַק חֲמֵשׁ מְאוֹת וְחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר פְּעֻמִּים?

שְׁנֵאמַר ⁴, 'וְאֶתְחַנֵּן אֶל ה' בְּעֵת הַהוּא לֵאמֹר',

'וְאֶתְחַנֵּן', בְּגִימְטְרִיא הַכִּי הוּי ⁵.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, אָמַר מִשָּׁה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא -

רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, גְּלוּי וְנִדְוֵעַ לְפָנֶיךָ, נְגִיעֵי וְצַעֲרֵי שְׁנַצְטַעֲרֵתִי עַל יִשְׂרָאֵל, עַד שְׁיִהְיוּ

מֵאֲמִינִים לְשִׁמְךָ,

כְּמָה צַעַר נְצַטְעַרְתִּי עֲלֵיהֶם בְּמִצּוֹת, עַד שֶׁקִּבַּעְתִּי לָהֶן תּוֹרָה וּמִצּוֹת,

² איוב, יב' - י'.

³ במדבר, יב' - ג'.

⁴ דברים, ג' - כג'.

⁵ היינו:

שמניין "ואתחנן", עולה בגימטריא 515.



אמרתי, כשראיתי בצרתו, כך אראה בטובתו,

ועכשו שהגיע טובתו של ישראל, אתה אומר לי 'לא תעבר את הירדן הזה'?

הרי אתה עושה תורתך פלסתר,

דכתיב ⁶, 'ביומו תתן שכרו, ולא תבוא עליו השמש, כי עני הוא ואליו הוא נושא
את נפשו, ולא יקרא עליך אל ה' והיה בך חטא',

זו היא שלום עבודה של ארבעים שנה שעמלתי, עד שיהיו עם קדוש ונאמן? ...

באותה שעה, אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא -

רבונו של עולם, אם אין אתה מכניס אותי לארץ ישראל, הניח אותי בעולם הזה,
ואחיה ולא אמות.

אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה -

אם לא אמיתך בעולם הזה, היאך אחיך לעולם הבא? ...

אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא -

רבונו של עולם, אם אין אתה מכניס אותי לארץ ישראל, הניח אותי כחיות
השדה, שהן אוכלין עשבים ושותין מים, וחייו, ורואין את העולם,

כך תהא נפשי כאחת מהן.

אמר לו -

י'רב לך' ⁷.

אמר לפניו -

רבונו של עולם, ואם לאו, הניח אותי בעולם הזה פעוף הזה שהוא פורח בכל ארבע
רוחות העולם, ומלקט מזונו בכל יום, ולעת הערב חוזר לקנו,

כך תהא נפשי כאחת מהן.

אמר לו -

⁶ דברים, כד' - טו'.

⁷ דברים, ג' - כו'.



י'רב לך' ⁸.

מהו י'רב לך'?

אמר לו, 'רב לך' אשר דברתי".

עוד דרשו רבותינו ז"ל ⁹, בעניין זה:

"מפני מה, נתאוה משה רבינו, ליכנס לארץ ישראל?

וכי לאכול מפריה, הוא צריך?

או לשבוע מטובה, הוא צריך ¹⁰ ?

אלא, כך אמר משה -

הרבה מצוות נצטוו ישראל, ואין מתקיימין אלא בארץ ישראל,

⁸ דברים, ג' - כו'.

⁹ סוטה, יד' ע"א.

¹⁰ בדבר זה, שומא עלינו ליתן את הדעת:

שכן, לכאורה משמע, שלאכול מפריה או לשבוע מטובה של ארץ ישראל, הוא דבר שלילי.

ברם, במה שאנו אומרים בברכת "מעין שלוש" -

"לְאֹכֹל מִפְרֵיהָ, וְלִשְׁבַע מִטוֹבָהּ",

משמע, שלאכול מפריה או לשבוע מטובה של ארץ ישראל, הוא דבר חיובי?

והנה, כתב הב"ח (או"ח, סי' רח', סק"ח):

"קדושת הארץ, הנשפעת בה מקדושת הארץ העליונה, היא נשפעת גם בפירותיה,

שיונקים מקדושת השכינה השוכנת בקרב הארץ ...

ואמר, 'אם תטמאו את הארץ', נמשכת הטומאה גם בפירותיה היונקים ממנה,

וכבר נסתלקה השכינה מקרב הארץ, אשר אני שוכן בתוכה ממש בגוף הארץ,

נסתלקה, מפני הטומאה שטימאתם אותה ...

ועל כן, ניחא שאנו מכניסין בברכה זו 'ונאכל מפריה ונשבע מטובה',

כי באכילת פירותיה, אנו ניזונים מקדושת השכינה ומטהרתה, ונשבע מטובתה".



אכנס אני לארץ, כדי שיתקיימו כולן על ידי.

אמר לו הקדוש ברוך הוא -

כלום אתה מבקש, אלא לקבל שכר,

מעלה אני עליך, כאילו עשיתם" ¹¹.

ולאור זאת, שומא עלינו, להבין ולהשכיל:

מפני מה, נתאוה משה רע"ה להיכנס לארץ ישראל,

והלא, הוא זכה להגיע לשיא שלימותו?

ג. מן הפסוק ¹², "וְאֶתְחַנֵּן אֶל יְהוָה, בְּעֵת הַהוּא, לֵאמֹר", למד רבינו ה"אור

החיים" הקדוש זיע"א, כמה יסודות נְעִלִים בענייני תפילה, וכדלהלן:

"וְאֶתְחַנֵּן" - כאשר האדם מתפלל ומבקש מהקדוש ברוך הוא, עליו לעשות זאת

בדרך תחינה.

"אֶל ה' " - כאשר האדם מתפלל ומבקש מהקדוש ברוך הוא, עליו לבקש זאת

באמצעות מידת הרחמים.

"בְּעֵת הַהוּא" - הזמן המסוגל ביותר לקבלת תפילותיו של האדם, הוא, בזמן של

"עת רצון".

¹¹ זקני דון יצחק אברבנאל זיע"א (בפירושו עה"ת, בריש פרשתן), נתקשה:

מפני מה, רצה משה רע"ה להישאר בזה העולם,

והלא, משה רע"ה, שידע את גודל קרבת ה', היה צריך לצפות ולחכות, מתי הוא ישוב לעולם שכולו

טוב?

ותירץ בזה:

א. על פי דברי הגמרא הנ"ל, שמשה רע"ה, רצה לקיים את המצוות התלויות בארץ.

ב. שמשה רע"ה, רצה לראות את אותה הארץ, שבגללה הוא הנהיג ו"סבל" את עם ישראל.

ג. בכדי להראות לדור הנכנס לארץ, ששִׁקְר דִּיבְרוּ המרגלים, ובאמת הארץ טובה היא.

ד. בכדי להשתתח במקום המקדש, וללמד את בני ישראל, שהוא המקום אשר בחר ה'.

¹² דברים, ג' - כג'.



"לאמר" - כאשר האדם מתפלל ומבקש מהקדוש ברוך הוא, עליו לבאר ולפרש לפניו את תפילתו.

ועל פי דבריו הקדושים, ביאר בספר הקדוש ¹³ "תנופה וחיים", כדלהלן:
דהנה, כתב ירמיה הנביא ¹⁴, "קראתי שמך יהוה, מבור תחיתות. קולי שמעת, אל תעלם אָנָּךְ, לְרוּחִי לְשׁוֹעֲתִי. קִרְבַּת בְּיוֹם אֶקְרָאָךְ, אֶמְרָת אֶל תִּירָא",
וביאר הכתוב, כך הוא -

"קראתי שמך ה' " - דהיינו, שכאשר האדם מתפלל אל הבורא ית"ש, עליו לבקש ממקור הרחמים,

שכן, שם הוי"ה ברוך הוא, מורה על מידת הרחמים.

"מבור תחיתות" - הוא לשון תחינה, כעני העומד בפתח,

והיינו, שכאשר האדם מתפלל ומבקש מהקדוש ברוך הוא, עליו לעשות זאת בדרך תחינה.

"אל תעלם אָנָּךְ, לְרוּחִי לְשׁוֹעֲתִי" - הוא לשון המורה על תפילה ברורה,

והיינו, שכאשר האדם מתפלל ומבקש מהקדוש ברוך הוא, עליו לבאר ולפרש לפניו את תפילתו.

"קרבתי ביום אֶקְרָאָךְ" - הוא לשון המורה על תפילה בשעת עת רצון,

והיינו, שהזמן המסוגל ביותר לקבלת תפילותיו של האדם, הוא, בזמן של "עת רצון".

ולאור זאת, שומא עלינו, להבין ולהשכיל:

שכן, לאחר שקיים משה רע"ה בתפילתו, את כל אותם הַתְּנָאִים,

מפני מה, לא קיבל הקב"ה את תפילותיו?

¹³ למרן החבי"ף - הגה"ק רבינו חיים פלאגי זיע"א.

¹⁴ איכה, ג', נה' - נז'.



ד. על הפסוק ¹⁵, "אֶעֱבְרָה נָא, וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה, אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן, הַהַר הַטּוֹב הַזֶּה - וְהִלְבַּנְתִּי", כתב ¹⁶ ה"ספורנו" זיע"א:

" אֶעֱבְרָה נָא' - להכרית כל יושבי כנען, כדי שלא יגלו ישראל ממנה.

'וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה' - אתן עיני בה לטובה בברכתי, שתהיה טובה לישראל לעולם",

דהיינו:

שאם היה משה רע"ה נכנס לארץ ישראל,

אזי, לא היתה ארץ ישראל נחרבת לעולם.

וכעין זה, כתב ¹⁷ אדונינו הגר"א זיע"א:

"כי אם היה משה בעצמו בונה את בית המקדש, לא היה נחרב, רק היה עומד לעד,

כי היה מוריד להם בית המקדש של מעלה.

וזה היה כל תשוקתו לבוא לארץ ישראל".

ה. ידועה ומפורסמת, שיטתו של אדונינו הרמב"ן זיע"א:

שעיקר חיוב המצוות, הוא בארץ ישראל,

ומה שאנחנו חייבים לקיימם, אף בחוץ לארץ -

הוא, בכדי שידעו עם ישראל את קיום המצוות, כאשר הם יחזרו לאדמתם ¹⁸.

¹⁵ דברים, ג' - כה'.

¹⁶ דברים, ג', כה' - כו'.

¹⁷ בפירושו ל"שיר השירים", ד' - ו'.

¹⁸ וזה לשון קודשו (ויקרא, יח' - כה')::

"אלו המצוות שישראל מצוינין בהם ... אינו מחייב בגלות, אלא בחובת הגוף כתפילין ומזוזות,

ופירשו בהן, כדי שלא יהו חדשים עלינו כשנחזור לארץ,

עוד סבר הרמב"ן :

שהאבות הקדושים, קיימו את כל התורה, קודם זמן מתן תורה,

ברם, היה זה, רק בארץ ישראל¹⁹.

וכמו כן, עוד סבר הרמב"ן :

שיש מצוות עשה לישב בארץ ישראל²⁰.

ובטעם הדבר, שכל כך גדולה מעלתה של ארץ ישראל, כתב²¹ בספר הקדוש "אמרי אמת":

דהנה, ידוע, שבכל מצווה ומצווה שעושה האדם, הוא מקדש את אותו איבר שעשה בו את המצווה.

ומכיוון, ש"ישיבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצוות שבתורה"²²,

ממילא, כאשר יושב האדם בארץ ישראל, הרי הוא מקדש את כל גופו.

כי עיקר כל המצוות ליושבים בארץ ה'."

¹⁹ וזה לשון קודשו (בראשית, כו' - ה):

"והנראה אלי מדעת רבותינו, שלמד אברהם אבינו התורה כולה ברוח הקדש, ועסק בה ובטעמי מצותיה וסודותיה, ושמר אותה כולה - כמי שאינו מצווה ועושה.

ושמירתו אותה, היה בארץ בלבד,

ויעקב בחוצה לארץ נשא האחיות, וכן עמרם.

כי המצוות, משפט אלהי הארץ הן, אף על פי שהוזהרנו בחובת הגוף - בכל מקום."

²⁰ וזה לשון קודשו ("ספר המצוות", עשין, ד):

"אומר אני, כי המצווה שחכמים מפליגים בה, והוא דירת ארץ ישראל ...

הכל, הוא ממצוות עשה שנצטוונו לרשת הארץ, לשבת בה.

אם כן, היא מצוות עשה לדורות, מתחייב כל אחד ממנו, ואפילו בזמן גלות, כידוע בתלמוד במקומות הרבה."

²¹ ליקוטים, עמוד קטז'.

להגה"ק רבי אברהם מרדכי אלטר זיע"א מגור.

²² "ספרי", פרשת "ראה", פיסקה פ'.



ומכיוון שכך:

מוטל על האדם, בכל עת, לשמוח בעת ישיבתו בארץ ישראל,

שכן, באותה העת הרי הוא מקדש את כל גופו.

וכעין מה שכתב בספר ²³ "חרדים":

"אם כן, צריך היושב בארץ ישראל להיות שמח תדיר במצוותו, התדירה באהבתו".

באופן:

שיתבאר לנו כמין חומר, מפני מה, חפץ משה רע"ה, בכל כוחו ובכל מאודו, להיכנס לארץ ישראל.

ו. על הפסוק ²⁴, "וְאֶתְחַנֵּן אֶל יְהוָה, בְּעַת הַהוּא, לֵאמֹר", כתב "בעל הטורים":

"וְאֶתְחַנֵּן - בגימטריה שירה ²⁵,

שאמר לפניו שירה, כדי שישמע תפילתו".

ובביאור העניין, נבאר בזה, על פי מה שכתב מו"ז זיע"א ²⁶ בספרו הקדוש "תורה וחיים", כדלהלן:

דהנה, מדרגת נבואתו של משה רע"ה, היתה, בבחינת "שכינה מדברת מתוך גרונו".

ברם, שאר הנביאים, היו מקבלים את נבואתם מהקדוש ברוך הוא,

ורק לאחר מכן, היו חוזרים בעל פה, את נבואתם, אל בני ישראל.

²³ פרק נט'.

להגה"ק רבי אלעזר אזכרי זיע"א, בעל מחבר הפיוט "ידיד נפש".

²⁴ דברים, ג' - כג'.

²⁵ שכן, "ואתחנן" ו"שירה", עולים שניהם בגימטריא 515.

²⁶ לזקני הגה"ק רבי ישועה שמעון חיים עובדיה זיע"א.

ראב"ד העיר צפרו שבמרוקו, ומחבר השו"ת "ישמ"ח לבב".



וביאר בזה :

שכאשר אמר משה רע"ה לעם ישראל²⁷ , "בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אֲנֹכִי הַיּוֹם, לֹא אוֹכֵל עוֹד לְצֹאת וְלָבוֹא",

פשוט וברור הוא הדבר, שלא תשש כוחו הגופני,

שכן, כבר העידה התורה הקדושה²⁸ , "וּמִשָּׁה בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה בָּמֶתוֹ, לֹא כִּהְתָּה עֵינָיו - וְלֹא נָס יָחֵה".

ובהכרח, שכוונתו של משה רע"ה "לא אוֹכֵל עוֹד לְצֹאת וְלָבוֹא",

הוא, שלאחר שנסתיימה שליחותו, ממילא, כבר ירדה נבואתו לדרגת שאר הנביאים.

ולפי זה, אפשר :

שמכיוון שרצה משה רע"ה להגיע לאותה לידי דרגת השלימות שהיה בה, שהיא דרגת "שכינה מדברת מתוך גרונו",

הוא אחז בפלך השירה.

ובביאור מעלתה של השירה, נבאר כדלהלן.

במסכת בבא מציעא²⁹ מצינו :

"בעי רבי ירמיה - כשיר מהו, כשורה מהו, כחצובה מהו, כסולם מהו",

והיינו :

שנסתפק רבי ירמיה, לגבי מצוות השבת אבידה, האם כאשר מוצא האדם מטבעות מונחות בצורה מסוימת, נחשב הדבר כסימן, או שלא,

ופירש רש"י הקדוש :

" 'כשיר' - מוטלין בעגול כאצעדה".

²⁷ דברים, לא' - ב'.

²⁸ דברים, לד' - ז'.

²⁹ כה' ע"א.



דהיינו:

שפירוש המלה "שיר", הוא, עיגול,

ועיגול, הוא חיבור ללא הגבלה,

חיבור שלם, "שאין לו התחלה ואין לו סוף".

ומכיוון ש"שירה" מורה על שלימות,

התחיל משה רע"ה לשורר לפני הקב"ה, שאולי על ידי כך תוכל תפילתו לעשות רושם לפני הקב"ה.

ז. עוד אפשר לבאר בזה, על פי מאמר רבותינו ז"ל³⁰:

"יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא, מכל חיי העולם הזה",

דהיינו:

שכל תענוגות העולם הזה, אינם שווים בכי הוא זה, לשעה אחת של קורת רוח בעולם הבא.

ברם, עוד אמרו שם רבותינו ז"ל:

"יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה, מכל חיי העולם הבא",

דהיינו:

שהגם שמעלת שעת אחת בעולם הבא, גדולה עד למאוד,

מכל מקום, שעה אחת בתשובה בעולם הזה, שווה הרבה יותר מכל חיי העולם הבא.

ומכיוון, שמשה רע"ה, ידע את ערכן של החיים,

הוא היה חפץ, לחיות ולהישאר בעולם הזה, עוד ועוד.

שכן, בעת עשיית התשובה, יש יותר ערך מכל חיי העולם הבא.

אלא, שאם כן, הדבר צריך ביאור:

³⁰ אבות, פ"ד מי"ז.



מפני מה, לא קיבל הקדוש ברוך הוא את תפילתו של משה רע"ה,
והלא, כל כוונתו, היתה, אך ורק לצורך תשובה ומעשים טובים?
ובביאור העניין, אפשר:

שמה שירד משה רע"ה מדרגת "שכינה מדברת מתוך גרונו", לדרגת נבואה,
אינו חיסרון כלל ועיקר.

אלא, שלאחר שנסתיימה שליחותו, הוא כבר לא הוצרך למעלה זו.
וכעין זה, כתב ³¹ "הזוהר הקדוש":

"אמר רבי חניא, אמר ליה קודשא בריך הוא למשה,
משה, רב לך דאזדווגת בשכינתא,
מכאן ולהלאה, אל תוסף",
דהיינו:

שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה רע"ה, מכיוון שכבר הגעת לשלימותך,
שוב אין לך צורך באותם המעלות, אשר אתה חפץ להשיגם.

ח. בעניין הגלות והנחמה, דרשו רבותינו ז"ל ³²:

"חטאו בכפלים - דכתיב ³³, 'חטא חטאה ירושלים'.

ולקו בכפלים - דכתיב ³⁴, 'כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאתיה'.

ומתנחמים בכפלים - דכתיב ³⁵, 'נחמו נחמו עמי, יאמר אלהיכם'."

³¹ פרשתן, דף רס' ע"ב.

³² איכה רבה, סוף פרשה א'.

³³ איכה, א' - ח'.

³⁴ ישעיה, מ' - ב'.

³⁵ ישעיה, מ' - א'.



והנה, כאשר נעיין בפסוק האמור בפרשתן ³⁶, "כי תוליד בנים ובני בנים, ונושנתם בארץ, והשחתם, ועשיתם פסל תמונת כל, ועשיתם הרע - בעיני יהוה אלהיך להקעיסו", נשכיל ונבין:

שחלק ממהות ועוצמת החטא, בא אל האדם, על ידי "נושנתם בארץ",
דהיינו:

שבשעה שהאדם מתיישן בחטאיו,
אזי, הוא יורד לתחתית השפלות,

וכדרשתם של רבותינו ז"ל ³⁷:

"מי גרם למקום לחרב?

על שלא הניחו מקום, שלא עבדו בו עבודת כוכבים.

בתחלה, היו עובדין אותו במטמוניות ...

וכיון שלא מחו בקדו, חזרו להיות עושין אחר הדלת ...

וכיון שלא מחו בקדו, חזרו להיות עושין על הגגות ...

וכיון שלא מחו בקדו, חזרו להיות עושין בגנות ...

וכיון שלא מחו בקדו, חזרו להיות עושין בראשי הקרים ...

וכיון שלא מחו בקדו, חזרו להיות עושין בשדות ...

וכיון שלא מחו בקדו, חזרו להיות עושין בראשי הדרכים ...

וכיון שלא מחו בקדו, התחילו [חזרו] להיות עושין ברחובות ...

וכיון שלא מחו בקדו, חזרו להיות עושין בעצרות ...

וכיון שלא מחו בקדו, חזרו להיות עושין בחוצות ...

עד אימתי?

³⁶ דברים, ד' - כה'.

³⁷ איכה רבה, פתיחתא כב'.



עד שֶהִכְנִיסוּהָ לְבֵית קִדְשֵׁי הַקֹּדֶשִׁים".

ט. לאור האמור, נשכיל ונבין, מפני מה, נסמכה פרשת "כִּי תוֹלִיד בְּנִים" לתפילתו של משה רע"ה:

שכן, לְמַדְנוּ מִשֶׁה רַע"ה בַּתְּפִילָתוֹ,

שטעם הדבר, שאנו לא מתחננים לפני הקב"ה -

וכמו כן, טעם הדבר, שאנו לא יודעים להכיר בשבחה של ארץ ישראל,

הוא, מחמת ש"נוֹשַׁנְתֶם בְּאַרְץ", והיינו, שֶהִתְיַשְׁנוּ בְּחַטָּאֵינוּ.

והוא הוא מאמר משה רע"ה לישראל:

התיישנות בחטא, מולידה בכם מעשים רעים, ומביאה אתכם להיות שקועים ומזוהמים בחטאיכם,

וכאשר אינכם שמים זאת על ליבכם, למה לכם חיים.

ודבר זה, יכול היה להֶאֱמַר לעם ישראל, אך ורק על ידי משה רע"ה:

בהיותו יודע את מעלת חייו של האדם בעולם הזה, ואת ההשגות שהוא יכול להשיג בחיי חיותו,

עד כדי כך, שאף בשעה שהסתיימה שליחותו, הוא שאף בכל כוחו לזכות להיכנס לארץ ישראל,

בשביל ללמד אותנו, את אותו לקח עצום, ש"כל זמן שהנר דולק, אפשר לתקן".

י. ידועים ומפורסמים, דבריו של רבן שמעון בן גמליאל³⁸:

"לא היו ימים טובים לישראל, פְּחַמְשָׁה עֶשֶׂר בָּאָב וְכִיּוֹם הַכְּפוּרִים".

ובביאור העניין, כתב³⁹ ה"שפת אמת", כדלהלן:

ב' חטאים גדולים חטאו עם ישראל,

³⁸ תענית, פ"ד מ"ח.

³⁹ ליקוטים, ל-טו' באב.



והם, חטא העגל, וחטא המרגלים.

חטא העגל - תכליתו היה מרידה בלוחות הברית ובתורה הקדושה,

ולעומת זאת, חטא המרגלים - תכליתו היה מרידה בארץ ישראל.

ביום הכפורים, נמחל עיקרו של חטא העגל,

ולפיכך, שמחת יום הכפורים נשאר גם בזמן הזה שאין בית המקדש קיים,

שכן, "אין לנו שיור רק התורה הזאת".

ברם, ב-ט"ו באב, נמחל חטא המרגלים, שבו פלו מתי מדבר,

ושמחה זו, היתה, רק בזמן שבית המקדש היה קיים,

ולפיכך, בזמן הזה, שאין בית המקדש קיים, שמחת המקדש נהפכה לאבל.

והנה, ממאמר הפסוק ⁴⁰, "נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי, יֹאמֶר אֱלֹהֵיכֶם", דרשו רבותינו ז"ל ⁴¹,

"וּמִתְנַחֲמִים בְּכַפְלִים",

ובביאור ב' הנחמות שבע"ה נְתַנְחֶם בהם, אפשר לבאר, ב-ב' אופנים:

א. נחמה אחת, היא ב-טו' באב, המוֹרָה על מחילת חטא המרגלים,

ונחמה שניה, היא ביום הכפורים, המוֹרָה על מחילת עיקרו של חטא העגל.

ב. נחמה אחת, היא עצם מחילת חטא המרגלים לעם ישראל ביום הכפורים,

שהוא ⁴², יום שהתחדש לעם ישראל, כתוצאה ישירה מחטא העגל ⁴³.

⁴⁰ ישעיה, מ' - א'.

⁴¹ הובא באות ח'.

⁴² היינו:

יום הכיפורים.

⁴³ שכן, מבואר במדרש (תנא דבי אליהו זוטא, פרק ד'):

"ובארבעים יום האחרונים, שעלה משה להר סיני להביא את התורה, גזרו יום צום ותענית,

וביום האחרון שבכולם, שהוא סוף ארבעים יום, גזרו תענית, ולנו בתעניתם, כדי שלא ישלוט בהם יצר הרע,



ונחמה שניה, תהיה, בזמן בניין בית קודשינו ותפארתינו.

מן המבואר במאמר זה, נמצינו למדים:

שבשעה שלא נתישן בַחטאתנו, ונשכיל ונבין את כוח התפילה,
בוודאי, שתתקבל תפילתנו, לפני הבורא ית"ש, ברחמים וברצון.
ובמהרה, נזכה לְהַתְנַחֵם בְּכַפְלִים. אמן.

ולמחרתו, השכימו ועלו לפני הר סיני.

ישראל, היו בוכים לקראת משה, והוא היה בוכה לקראתם, עד שעלתה בכייתם למרום.

באותה שעה, נתגלגלו רחמיו של הקב"ה על ישראל, וקבל את תשובתם.

בשרה אותם רוח הקודש בשורות טובות ונחמות.

ואמר הקדוש ברוך הוא לישראל -

בני, נשבע אני בשמי הגדול שלי, ובכסא הכבוד שלי, שתהא לכם בכיה זו לששון ולשמחה גדולה,

ויהיה לכם יום זה יום סליחה וכפרה ומחילה,

לכם, ולבניכם, ולבני בניכם, עד סוף כל הדורות".

לזכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל
- משה מושי מקסים בן לילה תהילה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבוני) בת גרסיה ע"ה
- חנה בת ליליאן ע"ה
- חנה אילוז בת פרוחה ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה